

Aan

Van
College van B&WDatum
14 maart 2024

Kopie

Betreft

Informatie omgang gemeentelijke bomen binnen de gemeente Ouder-Amstel

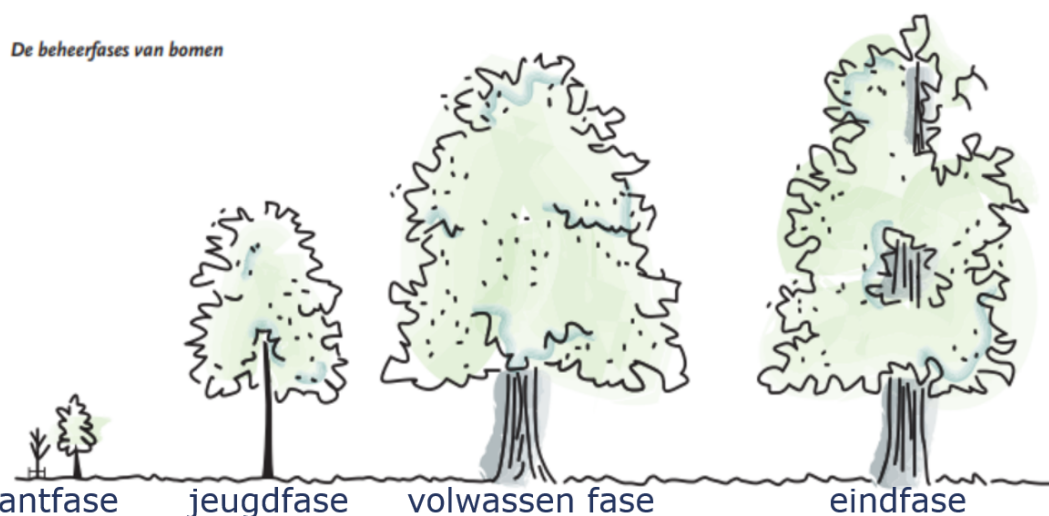
Inleiding

Het is de ambitie van de gemeente Ouder-Amstel om de kwaliteit van de leefomgeving te verbeteren, waarbij onder andere aandacht is voor een groene omgeving. De aanleiding van deze memo is dat vanuit de raad regelmatig vragen worden gesteld omtrent de behandeling van bomen binnen projecten en hoe dit proces nu precies verloopt. In de commissievergadering van 23 november 2023 is toegezegd de werkwijze omtrent bomen toe te lichten.

Het doel is te informeren en om de omgang met bomen stap voor stap uit te leggen op basis van de levenscyclus van een gemeentelijke boom. Dit omvat het moment van planten tot en met de eindfase. De gemeente heeft beleid, richtlijnen en afspraken over hoe met gemeentelijk bomen wordt omgegaan. Daarnaast gaan we in op het proces van het behandelen van een aanvraag voor een kapvergunning.

Levensfasen van een boom

Een boom heeft verschillende fasen van ontwikkeling. Deze hebben verschillende vormen van beheer nodig (figuur 1). In dit deel van de memo worden de verschillende fasen uitgelegd. Eerst zal worden toegelicht wat de plantfase inhoudt, dan de jeugd- en volwassenfase. Dan wordt de eindfase omschreven.

Figuur 1 Levenscyclus van een boom binnen de gemeente met de beheerfasen (bron: richtlijnen voor het opstellen van een bomenplan, Agentschap voor natuur en bos)

1. Plantfase (boom op de juiste plek)

In de plantfase wordt onderzocht wat de mogelijkheden zijn om een boom te planten. Het is een drukke bedoening in onze openbare ruimte. Overal zijn er wegen, fietspaden, lantaarnpalen of parkeerplaatsen. In de ondergrond zitten heel veel kabels en leidingen. Het vergt een hoop gepuzzel om alles te laten passen. Er zijn richtlijnen opgesteld om rekening te houden met alle elementen van de openbare ruimte. Sommige bomen worden wel twintig meter hoog en meer dan tien meter breed en ook de boomwortels hebben onder de grond veel ruimte nodig. Bomen moeten ook niet te dicht bij elkaar staan of te dicht naast een huis. Het is dus belangrijk om vooraf goed te kijken of dat allemaal wel past.

Een goed bomenontwerp laat zien op welke plekken bomen kunnen uitgroeien tot volwassen exemplaren, rekening houdend met alle andere belangen. Zo'n ontwerp kent een eindbeeld. Het eindbeeld dat wordt gehanteerd, is:

een boom kan volgroeien tot een volwassen en gezonde boom tenzij er bewust een andere keuze wordt gemaakt.

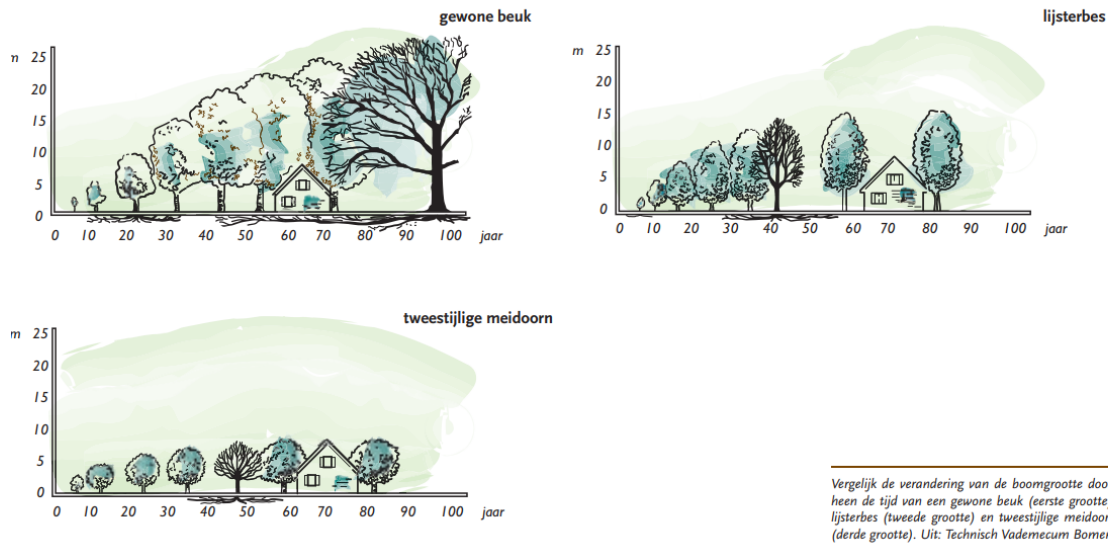
De plantfase van een boom is daarom een belangrijk keuzemoment. Er wordt nagedacht of de **juiste boom op de juiste plek staat**.

Dit betekent dat er wordt gekeken bij het planten van een boom of deze kan volgroeien tot volle wasdom. Maar het kan zijn dat bijvoorbeeld in een ontwerp van de buitenruimte er andere belangen zwaarder wegen dan een boom tot vol wasdom te laten volgroeien. Dan is er een bewuste keuze worden gemaakt om af te wijken van het eindbeeld 'gezonde volwassen boom'.

Er zijn afspraken en richtlijnen in de LIOR opgenomen om een jonge boom tot volle wasdom te kunnen laten ontwikkelen. Een aantal punten waarnaar wordt gekeken zijn bijvoorbeeld:

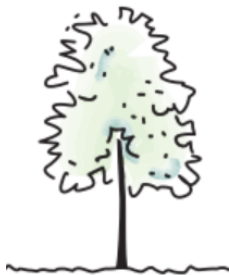
- Bodem: hoe groot is de ondergrondse ruimte? Aangebrachte bodemopbouw, is er bodemverbetering noodzakelijk?
- Locatie van de boom: denk aan afstand tot erfrens, mogelijke afstand tot verticale objecten zoals andere bomen, gebouwen, lichtmasten etc.
- Boomgrootte: welk formaat boom (wanneer volwassen) is geschikt?
- Groeiruimte onder- en bovengrond moet in acht worden genomen (Figuur 3)
- Soort boom: grote sierwaarde of juist goed voor de biodiversiteit.
- Eindbeeld: een boom kan uitgroeien tot een volwassen en gezonde boom tenzij er bewust een andere keuze wordt gemaakt.

Het aanplanten van een boom is een stressvolle situatie voor de boom. De boom is daardoor vatbaarder voor verdroging, ziektes en aantasting. Gemiddeld redt 10% het niet.

Figuur 2 bron: richtlijnen voor het opstellen van een bomenplan, Agentschap voor natuur en bos

2. Jeugdfase

Als de plantfase succesvol is verlopen dan wordt de boom meegenomen in het beheer. Tijdens de jeugdfase groeit de boom het hardst en moet deze worden begeleid naar het gewenste eindbeeld. Tijdens deze fase zal de boom worden opgekroond. Het opkronen van een boom is een wijze van snoeien ("begeleiding snoei") waarbij de boom zo gesnoeid wordt, dat hij ongehinderd kan uitgroeien en een volwaardige kroon kan vormen (eindbeeld). Er wordt ook, waar nodig, preventief gesnoeid. Hoe vaak dit noodzakelijk is, is afhankelijk van de boomsoort en/of groeisnelheid (begeleiding snoei wordt uitgevoerd door team Dagelijks onderhoud)

In deze groeifase is de boom relatief kwetsbaar voor maaischade (dunne bast) en vandalisme.

Naast het onderhoud wordt de boom meegenomen in de boomveiligheidscontrole. De boom wordt 1 keer per 6 jaar gecontroleerd op veiligheid.

3. Volwassenfase

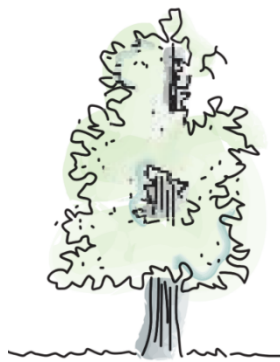
In deze fase is het gewenste eindbeeld bereikt. De boom heeft de maximale grootte bereikt en is gezond. Het unieke van bomen en overig groen is dat de waarde na aanleg groter wordt. Dit in tegenstelling tot ander assets. In de volwassenfase heeft de boom de hoogste financiële- en belevingswaarde en een grote waarde voor biodiversiteit.

Volwassen bomen worden meestal 1 keer per 3 jaar gecontroleerd op veiligheid. Er wordt dan gekeken of de boom gevaar oplevert voor de omgeving of de veiligheid van mensen. De controle wordt uitgevoerd door een bomeninspecteur. De bomeninspecteur bepaalt welk onderhoud nodig is. Vaak gaat het om regulier onderhoud (begeleiding of onderhoud snoei). Soms is een gerichte veiligheidsmaatregel nodig, zoals het wegzagen van een tak die bijna afbreekt of het verwijderen van dode takken. Als gevolg van deze inspecties worden volwassen bomen doorgaans eens in de 3 jaar gesnoeid.

Hinder en overlast

Een volwassen boom kan ook hinder en/of overlast veroorzaken. Denk hierbij aan schaduw, blad- en/of bloesemval, overhangende takken of uitwerpselen van vogels die in de boom verblijven. Over hoe om te gaan met hinder en overlast bij overhangende takken, zijn er in het Burgerlijk Wetboek regels vastgelegd. Overige meldingen zoals schaduw (aanvragen over lichtinval, zonnepanelen etc.), blad- en/of bloesemval, druipbomen of vogelpoep, worden vaak beoordeeld als te dulden hinder en/of overlast. Bomen worden vooral gesnoeid om te voorkomen dat ze overlast geven, bijvoorbeeld door te laag hangende takken of takken die ver over de erfgrans hangen.

4. Eindfase

De eindfase van een boom is de fase dat het eindbeeld van de boom meer aandacht vraagt. De boom is kwetsbaarder en er is een groter veiligheidsrisico. Onderhoud is in deze fase kostbaarder en de boom wordt meestal 1 keer per jaar gecontroleerd op veiligheid. Bomen in hun eindfase dragen veel bij de biodiversiteit maar geven een lagere belevingswaarde als de boom er afgetakeld uitziet.

In deze fase moet de boom worden vervangen als de veiligheid niet meer voldoende gewaarborgd kan worden. Dit wordt door de bomeninspecteur beoordeeld (conditie is dan slecht met een levensverwachting van minder dan 5 jaar)

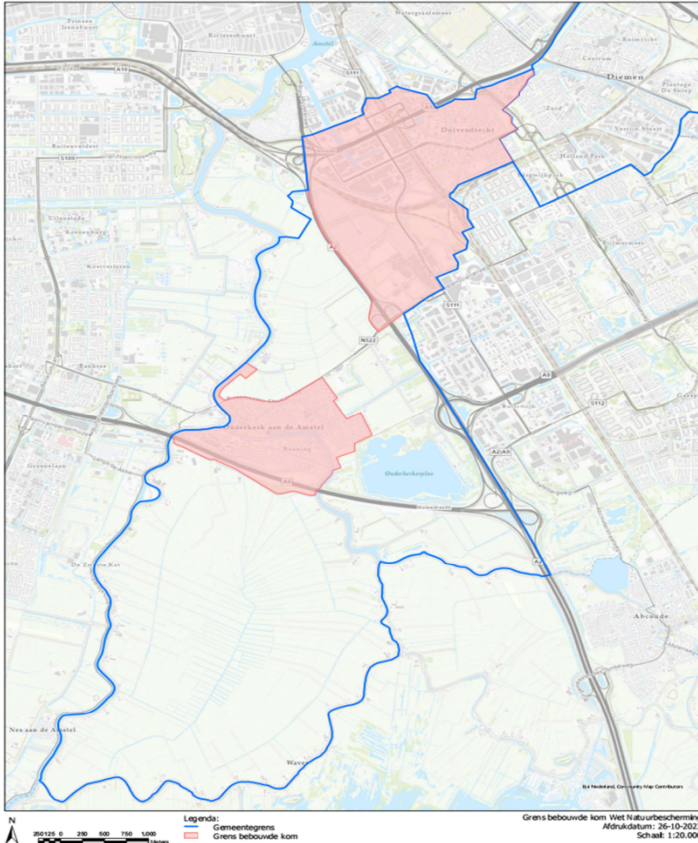
Als uit de inspectie blijkt dat de boom moet worden gekapt dan wordt er direct ook nagedacht over de herplant! Wat komt er voor terug? De juiste boom op de juiste plek?

Proces kapvergunningen gemeente Ouder-Amstel

In de gemeente Ouder-Amstel geldt de Bomenverordening Ouder-Amstel waarin wordt aangegeven hoe om te gaan met het vellen van bomen in de gemeente.

De bomenverordening is van toepassing binnen en buiten de bebouwde komgrens van de Wet natuurbescherming, zie de afbeelding hieronder. De uitzondering buiten de bebouwde kom is voor een rij van meer dan 20 bomen of 10 are bos, er moet in deze twee gevallen een aanvraag bij de provincie Noord-Holland worden ingediend. Hier is een aparte procedure voor daarbij met een herplantplan.

Bebouwde komgrens Wnb, Gemeente Ouder-Amstel

Onder het vellen van bomen wordt verstaan:

- Rooien (met wortel en al verwijderen)
- Dunnen (kappen van bomen om andere bomen meer ruimte te geven)
- Kappen (de wortel wordt (nog) niet verwijderd)
- Verplanten
- Snoeien (alleen bij meer dan 30% van de kroon of het wortelgestel)
- Kandelaberen (alle takken rigoureuus inkorten).

Daarnaast is het verboden om handelingen te verrichten die de dood, ernstige beschadiging of ernstige ontsiering van die houtopstand of boom tot gevolg kan hebben.

In beginsel geldt dat er voor elke te kappen boom een vergunning moet worden aangevraagd. Echter zijn in de bomenverordening uitzonderingen opgenomen waarvoor geen vergunning is vereist. De belangrijkste zijn:

- Een boom met een stamdiameter van minder dan 20 cm 1.30 meter hoogte. Voor bomen in beheer en eigendom van de gemeente geldt een uitzondering van bomen met een stamdiameter van minder dan 10 cm op 1.30 meter boven het maaiveld.
- Een houtopstand of boom in een achtertuin van een woning. Tenzij de te kappen boom op de waardevolle bomenlijst van de gemeente staat.

Om te komen tot een goede onderbouwing van een aanvraag zijn er in de Bomenverordening criteria opgenomen waaraan getoetst moet worden.

Een aanvraag voor een vergunning om een boom, bomen of houtopstanden te mogen vellen wordt in behandeling genomen door de afdeling Vergunning Toezicht en Handhaving. Hier volgt een eerste toets of de aanvrager alle benodigde stukken heeft

ingediend. Bij het indienen van een aanvraag moeten altijd de volgende onderdelen worden meegestuurd:

- Gegevens van de te vellen bomen of houtopstand
- Motivatie van de aanvraag
- Een herplantplan.

Bij een aanvraag voor een project moet altijd een boomeffectanalyse worden meegestuurd. Dit is een rapportage, opgesteld door een specialist (bijvoorbeeld een advies- of ingenieursbureau) waarin het effect van de voorgenomen werkzaamheden op de bomen in het projectgebied wordt beoordeeld. Uit de rapportage blijkt welke bomen moeten wijken voor de uitvoering van werkzaamheden of welke bomen (met bijvoorbeeld extra maatregelen) behouden kunnen blijven. Na deze toetsing volgt de inhoudelijke beoordeling op basis van de in de bomenverordening aangegeven criteria.

Een boomeffectanalyse is ook een vereiste voor elk gemeentelijk plan en/of project dat effect heeft op bestaande bomen. Ook al worden er geen bomen gekapt.

Voor de inhoudelijke beoordeling wordt de aanvraag getoetst aan de weigeringsgronden die zoals genoemd in artikel 6 van de Bomenverordening Ouder-Amstel. Dit zijn de volgende criteria:

- Natuur – en milieuwaarden
- Landschappelijke waarden
- Cultuurhistorische waarden
- Waarden van stads- en dorpschoon
- Waarden voor recreatie en leefbaarheid
- Leeftijd
- Toekomstverwachting
- Ruimtelijke structuur

De onderbouwing van de weigeringsgronden zijn uitgewerkt in de "beleidsnotitie Bomenverordening Ouder-Amstel"

Per criterium wordt een wegingsfactor (punten) gegeven. Indien een boom aan het criterium voldoet dan krijgt hij de punten die bij dat criterium horen. Alle punten van alle criteriums worden uiteindelijk bij elkaar opgeteld. Bij een totaalscore van minder dan 50 punten is in beginsel het advies om vergunning te verlenen.

Bij een totaalscore van 50 punten of meer, volgt een advies tot weigering van de vergunning. Bij het toekennen van een score van 50 punten of meer is het niet onmogelijk om vergunning te verlenen. Er kunnen zich redenen voordoen om alsnog een vergunning te verlenen. Deze redenen zijn:

- Dode of zieke bomen
- Gevaarstelling van de houtopstand of boom: een houtopstand of boom kan een gevaar vormen voor de omgeving en de veiligheid van personen. Voorbeelden zijn stamrot, zware takbreuk, slecht wortelgestel, overmatige wortelopdruk van bestratingen e.d.
- Maatschappelijk zwaarwegende redenen: dit zijn bijvoorbeeld bouwplannen, reconstructies, aanleg van kabels en leidingen en dijkverzwaringen.
- Ernstige verstoring van woon- en leefgenot: hierbij moet gedacht worden aan ernstige schaduw- en lichtbelemmering, waarbij voor het grootste deel van de dag niet van de tuin genoten kan worden of overdag de verlichting in huis aangelaten moet worden.

- Openbare orde- en veiligheidsaspecten: hieronder vallen situaties waarin de houtopstand met spoed geveld moet worden i.v.m. acuut gevaar voor de omgeving. In zeer dringende situaties (bijvoorbeeld bomen dienen direct geveld te worden vanwege groot gevaar voor de omgeving) kan het college toestemming geven voor zgn. noodkap. De desbetreffende bomen kunnen dan per direct worden geveld waarbij dan na het vellen alsnog de procedure wordt doorlopen.

Herplantplicht

In de Bomenverordening is opgenomen dat er voor elke geveld boom een herplantplicht geldt. Een herplantplan dient daarom altijd deel uit te maken van de ingediende aanvraag. De te herplanten houtopstand dient zoveel mogelijk gelijkwaardig te zijn aan de te vellen houtopstand. Er dient echter wel rekening gehouden te worden met het feit dat het veelal niet mogelijk is om de geveld houtopstand te vervangen voor gelijkwaardige beplantingen. Bij de beoordeling van de aanvraag wordt door de adviseur getoetst of de voorgestelde herplanting voldoet aan de eis van gelijkwaardigheid van de te vellen houtopstand. Herplant zal zoveel mogelijk ter plaatse moeten gebeuren. Als herplant ter plaatse niet mogelijk blijkt, bijvoorbeeld omdat er na nieuwbouw en herinrichting van de openbare ruimte geen plaats meer is, dan moet naar mogelijkheden worden gezocht om bomen elders in de directe omgeving te planten. Er wordt bij het behandelen van een aanvraag altijd gestuurd op het aanbrengen van herplant.

Bomencompensatiefonds

Zoals hierboven aangegeven wordt bij de aanvraag altijd gestuurd op herplant van de te vellen houtopstand. Mocht er door zwaarwegende redenen herplant niet mogelijk zijn dan dient de monetaire waarde van de te vellen houtopstand gestort te worden in het bomencompensatiefonds. Deze gelden mogen uitsluitend gebruikt worden voor het planten van nieuwe bomen.